

Mendigoixaleak: abertzale eta mendizale

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Arrate (Eibar, Gipuzkoa) 1921eko apirilaren 3a. Abertzale eta mendizale mordo (Bizkaiko 18 talde, Gipuzkoako 10 eta Arabako bat), Kalamuan tontorra egin ondoren, Arraten bildu zen eta, hantxe sortu zen ofizialki Euzko Mendigoixale Batza. Mendeurrena aitzakia, duela aste batzuk Iñaki García Uribe euskal mendizaletasunaren iker-tzaile eta Aranzadiko kideak mendizale talde bereziaren nondik norakoak azaldu zituen Sabino Arana Fundazioak antolatutako hitzaldian.

Indar handia hartu zuen berehala EMBk. Lurralde guztietako datu zehatzik ezean, badakigu sortu eta 10 urtera, Bizkaiko Mendigoixale Batzak Betsaiden batzarra egin zuenean, 40 azpitaldek eta 1.000 bazkide baino gehiagok osatzen zutela elkartearen Bizkaiko saila. Hurrengo urtean mendigoixaleek sustatutako *Jagi-Jagi* aldizkaria sortu zen eta astero 20.000 aleko tirada banatzera iritsi ziren. Urte berean, 1932an egin zen lehen Aberri Eguna Bilbon, eta han EMBko 5.000 kide inguruk desfilatuz zuten, uniforme eta guzti.

EMB sortu eta hiru urtera, 1924ko maiatzean sortu zen Euskal Mendizale Federazioa Elgetan. Baina EMB lehenago sortu izanak ez du esan nahi euskal mendizaletasuna mendigoixaleekin batera jaio zenik, haiek izan zirenik aitzindariak. 1877koak dira euskal mendizale talde antolatu bati buruzko lehen kronikak; Ganekogortoak esan zioten talde bizkaitar hari. Eta federazioa sortu ze-

Euzko Mendigoixale Batza Arraten sortu zen duela 100 urte.

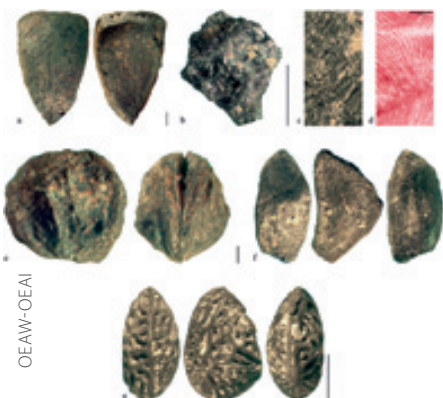
nean, aurrez antolatuta zeuden Arabako 3 talde, Nafarroako 5, Gipuzkoako 30 eta Bizkaiko 36 bildu ziren.

Abertzale mendizaleak ere ez ziren EMB jaiotzean bat-batean sortu; 1908an badugu dagoeneko EAJK antolatutako mendizale talde batzuen berri, auzoz auzo eta baserriz baserri Sabino Aranaren doktrina zabaltzen ibiltzen zirenak.

Beraz, mendizaletasun politikoa eta kirol mendizaletasuna bateratsu ari ziren antolatzen, paraleloan, baina ez nahastuta. EMBko kideak ez ziren, teknikoki, "mendigoizaleak", ez zituzten goi mendiak jomuga eta haien jarduna metro batzuk beherago egin ohi zuten,

txangoetan ideia nazionalistak zabalduz, eskuorriak eta aldizkariak banatuz, mitinak antolatuz... Gorabehera politikoez ere eragiten zieten: EAJren barne esziosioek mendigoixaleen artean ere zatiketarak ekarri zituen eta gerrak jipoi handia eman zion elkarteari, duela mende bat sortutakoa itzaltzeraino.

Sabino Aranaren biografo Ceferino Jemein *Keperin*-ek (1887-1965) Sabino bera eta haren anaia Luis jo zituen lehenengo "mendigoixaleztat", Sabino 1903an hil arren. Eta EMBko kideak bi hitzetan definitu zituen: abertzaletasunagatiko mendizaleak. Mendia ez zelako helburua, tresna politikoa baizik. ●

OEAW-OEAI

Brontze Aroko langileen *tupperrak*

Prigglitz-Gasteil (Austria) kobre meatzeetan aurkitutako janari arrastoak aztertu berri ditu Austriako Zientzia Akademiako eta Arkeologia Institutuko ikerlari talde batek, eta Brontze Aroan -meatzea duela 3.100 eta 2.900 urte artean ustiatu zuten- meatzariak lanera aurrez prestatutako janaria eramaten zutela ondorioztatu dute. Langile haien

dietaz gain (lekak, haragia, zerealak, fruta eta fruitu lehorrak), ikerketak agerian utzi du garai hartako lanbideen espezializazio prozesua. Meatzarien lana optimizatzeke, janaria beraiek prestatzeari utzi zioten eta, hala, beraien lanean espezializatu ziren. Eta beste langile batzuen espezializazioa ere, janaria prestatzen zutenena, ekarri zuen horrek. ●